

Innowacyjne metody nauczania dla nauczycieli, szkół i kadry kształcącej dorosłych

Innovating teaching methods for teachers, school
and adult education staff

Magdalena Jankowska, Magdalena Leske

**Finansowane przez
Unię Europejską**

projekt nr 2024-1-PL01-KA122-SCH-000204136

Nazwa projektu: EkonoKadra

Edukacja

=

Proces Rozwoju Człowieka

Edukacja to zestaw środków stosowanych w sposób systemowy, aby tworzyć i rozwijać jednostkę z intelektualnego, psychicznego, fizycznego, afektywnego i społeczno-zawodowego punktu widzenia. Jest to proces pozytywnego i długoterminowego działania, mającego na celu zmianę jednostki z określonym celem.

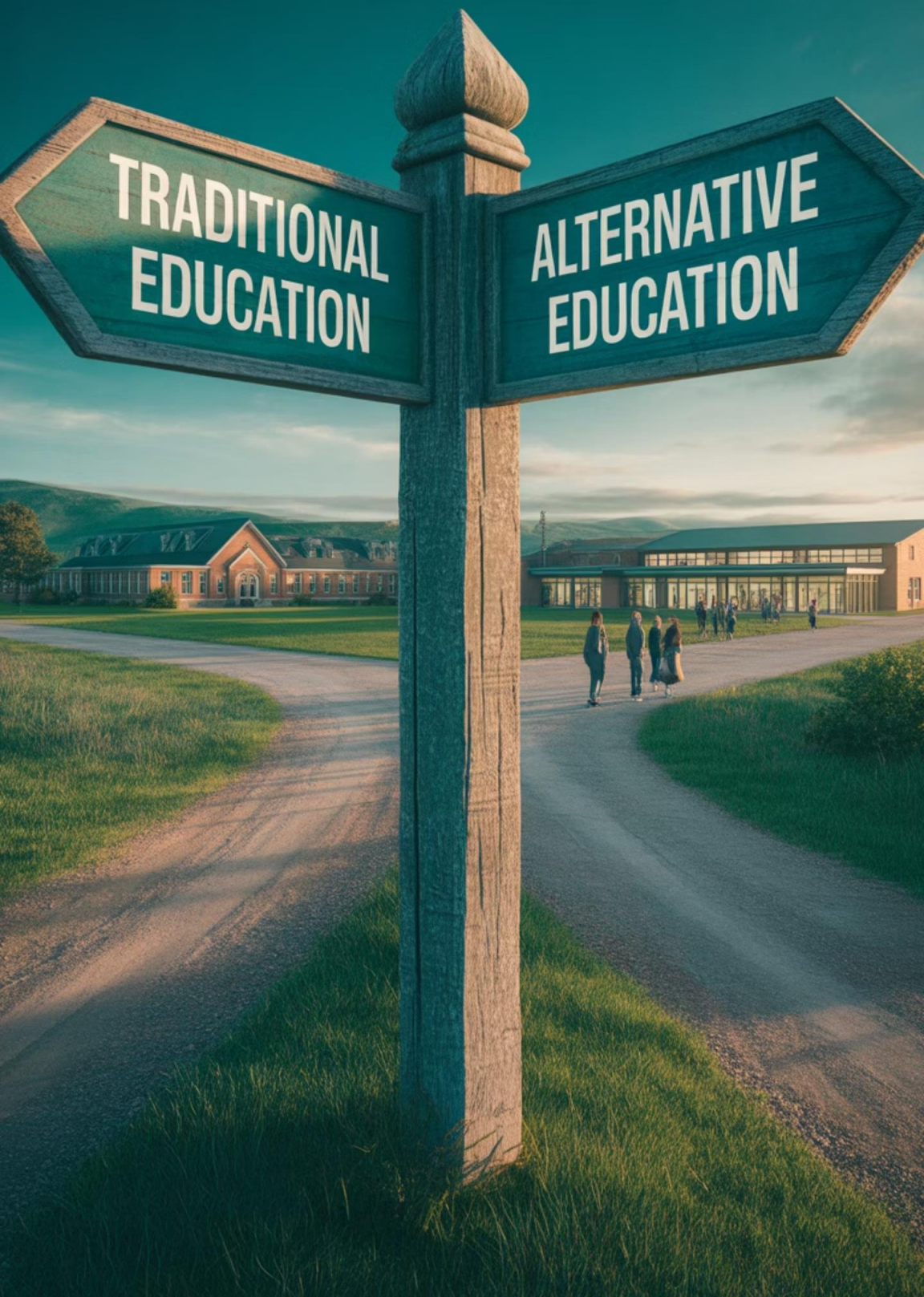

Finansowane przez
Unię Europejską

projekt nr 2024-1-PL01-KA122-SCH-000204136

Nazwa projektu: EkonoKadra

Edukacja Formalna czy Nieformalna?

Współczesna edukacja stoi przed wyborem między tradycyjnymi, formalnymi metodami nauczania a bardziej elastycznymi, nieformalnymi podejściami.

Zrozumienie różnic między tymi dwoma ścieżkami jest kluczowe dla każdego edukatora, który pragnie skutecznie wspierać rozwój swoich uczniów.

W tej prezentacji przyjrzymy się bliżej obu podejściom, ich charakterystyce oraz temu, jak wykorzystać edukację nieformalną w praktyce pedagogicznej.

Finansowane przez
Unię Europejską

projekt nr 2024-1-PL01-KA122-SCH-000204136

Nazwa projektu: EkonoKadra

Edukacja – Znaczenie Etymologiczne

Pochodzenie słowa

Termin „edukacja” pochodzi od łacińskiego słowa **educate**, które oznacza „prowadzić lub wydobywać na zewnątrz”.

Ta etymologia sugeruje fundamentalną prawdę o procesie edukacyjnym: nie chodzi o narzucanie wiedzy z zewnątrz, lecz o **wydobywanie potencjału**, który już istnieje w uczniu.

Poprzez zorganizowane pytania i odpowiednie wsparcie należy odkrywać wiedzę, zrozumienie i możliwości dzieci, prowadząc je do samodzielnego myślenia i rozwoju.

Finansowane przez
Unię Europejską

projekt nr 2024-1-PL01-KA122-SCH-000204136

Nazwa projektu: EkonoKadra

EDUKACJA NIEFORMALNA : Kluczowe Cechy

Poza tradycyjną klasą

Odbywa się w różnorodnych przestrzeniach uczenia się, niekoniecznie w szkole

Wyszkoleni instruktorzy

Prowadzona przez przygotowanych
facylitatorów i trenerów

Ustrukturyzowana treść

Zawiera zorganizowane materiały
powiązane z konkretnymi celami

Aktywna rola ucznia

Uczeń jest współtwórcą procesu uczenia się

Dwustronna komunikacja

Dialog i wymiana między uczestnikami a nauczycielem

EDUKACJA FORMALNA VS NIEFORMALNA

FORMALNA

NIEFORMALNA

Aktywność: Zaczynij od Siebie

1

Przygotuj dwie kartki

Weź dwie osobne kartki papieru do zapisania swoich przykładów

2

Przykład formalny

Na pierwszej kartce napisz jeden przykład aktywności formalnej z życia osobistego lub zawodowego

3

Przykład nieformalny

Na drugiej kartce opisz jeden przykład aktywności nieformalnej z twojego doświadczenia

4

Udział w ćwiczeniu

Złóż każdą kartkę i wrzuć ją do przygotowanego pudełka

Cel aktywności: Ta prosta aktywność pomoże nam lepiej zrozumieć różnice między edukacją formalną a nieformalną na podstawie naszych własnych doświadczeń. Wspólne omówienie przykładów wzbogaci naszą perspektywę.

Jednym z najbardziej inspirujących modeli pedagogicznych, który zyskuje na popularności, jest nauczanie przez działanie.

W tym kontekście kluczową rolę odgrywa **nauczyciel-facylitator** — osoba, która nie tylko przekazuje wiedzę, ale przede wszystkim stwarza warunki do odkrywania, eksperymentowania i twórczego myślenia.

Facylitator to osoba, która ułatwia proces grupowy, dbając o przebieg spotkania i komunikację, ale nie ingerując w merytoryczną pracę zespołu ani nie dostarczając gotowych rozwiązań.

Co to Oznacza dla Ciebie jako Facylitatora?

- 1** **Poznaj swoich uczestników**
Przed planowaniem sesji musisz znać poziom doświadczenia, tło, oczekiwania i potrzeby uczestników. W zróżnicowanych grupach uwzględnienie indywidualnych potrzeb w jednej aktywności może być wyzwaniem – trzeba znaleźć najlepsze strategie rozwiązania tego problemu.
- 2** **Motywuuj świadomie**
Wspieraj uczestników w przetwarzaniu doświadczeń, poszerzaj ich strefę komfortu i uświadamiaj im postępy. Jednak uważaj, aby nie zmuszać ich do rzeczy powodujących zbyt duży dyskomfort psychiczny lub emocjonalny.
- 3** **Szanuj dobrowolność**
Uczestnicy muszą wiedzieć, że udział jest dobrowolny. Jeśli ktoś nie chce kontynuować, nie należy go zmuszać. Zbieraj informację zwrotną po każdej sesji – może to prowadzić do zmian w programie i poprawy atmosfery.
- 4** **Bądź elastyczny**
Uważnie obserwuj grupę podczas zajęć. Jeśli uczestnicy potrzebują więcej czasu na dyskusję, ukończenie zadania lub wyciągnięcie wniosków, daj im go. Niezapewnienie odpowiedniego czasu może zaburzyć proces uczenia się. Plan może nie przebiegać tak, jak zakładałeś.
- 5** **Uwzględnij wszystkie wymiary**
Ustalając cele edukacyjne sesji, zwróć uwagę na wszystkie wymiary edukacji nieformalnej: intelektualny, emocjonalny, fizyczny, społeczny. Nawet jeśli skupiasz się bardziej na jednym, pozostałe także powinny zostać uwzględnione.
- 6** **Zaplanuj zaangażowanie**
Planowanie zajęć powinno przewidywać wystarczająco dużo aktywności, aby uczestnicy byli zaangażowani i mogli w pełni uczestniczyć. Daj im przestrzeń do refleksji, debaty czy pracy z przedstawionymi treściami.
- 7** **Zapewnij ewaluację**
Na końcu szkolenia trzeba zapewnić czas i miejsce na działania, które pomogą uczestnikom spojrzeć wstecz na proces i ocenić rezultaty. Może to odbywać się w dużej grupie, mniejszych grupach lub indywidualnie.

EDUKACJA W EUROPIE

Wyzwania tradycyjnej edukacji

Problemy systemu formalnego

- Sztywność i brak elastyczności programów nauczania
- Metody skoncentrowane na nauczycielu
- Ograniczona adaptacja do indywidualnych potrzeb
- Nauczyciel w centrum procesu edukacyjnego

Kierunek zmian

Przyszłość efektywnej edukacji zależy od możliwości przejścia od edukacji formalnej do nieformalnej i pozaformalnej.

Europa coraz bardziej docenia wartość uczenia się poza tradycyjnymi strukturami, uznając je za kluczowy element rozwoju społeczeństwa wiedzy.

POTRÓJNY ASPEKT EDUKACJI JAKO PROCESU

Humanizacja
Rozwój człowieczeństwa i
wartości uniwersalnych,
kształtowanie tożsamości
osobowej

Socjalizacja

Integracja jednostki ze
społeczeństwem, nauka
funkcjonowania w grupie

Kulturowość

Transmisja dziedzictwa
kulturowego i tworzenie nowych
wartości kulturowych

Każde wydarzenie edukacyjne jest rozumiane jako komunikacja, działanie, zarządzanie, system wpływu oraz relacje społeczne. **Rozwój działań edukacyjnych zakłada stałe ukierunkowanie na aspekt społeczny,** ponieważ człowiek uczy się w kontekście społecznym i dla społeczeństwa.

Uczenie się przez działanie

„Uczenie się to doświadczenie. Wszystko inne to tylko informacja.”
— Albert Einstein

Cykl uczenia się przez doświadczenie Kolba

EDUKACJA NIEFORMALNA: PRZYPOMNIENIE KLUCZOWYCH ZASAD

Środowisko uczenia się

Edukacja nieformalna odbywa się **poza tradycyjną klasą szkolną**, w różnorodnych przestrzeniach sprzyjających aktywnemu uczestnictwu i eksperymentowaniu.

Profesjonalna kadra

Prowadzona jest przez **przeszkolonych instruktorów i facylitatorów**, którzy posiadają umiejętności prowadzenia procesu grupowego i wspierania uczenia się.

Celowość i struktura

Zawiera **ustrukturyzowaną i zorganizowaną treść** powiązaną z konkretnymi celami edukacyjnymi, mimo że forma realizacji jest elastyczna.

Aktywny uczestnik

Uczeń pełni **aktywną rolę** w procesie uczenia się, współtworzy doświadczenia edukacyjne i bierze odpowiedzialność za swój rozwój.

Dialog i wymiana

Komunikacja jest **wzajemna i dwustronna** – to proces wymiany doświadczeń, pomysłów i perspektyw między wszystkimi uczestnikami.

Aktywność: Przedstaw się za Pomocą NFE

Finansowane przez
Unię Europejską

projekt nr 2024-1-PL01-KA122-SCH-000204136

Nazwa projektu: EkonoKadra

Zadanie kreatywne

Masz **15 minut**, aby wymyślić nieformalny sposób przedstawienia swojej klasy lub grupy uczestników.

Możesz użyć:

- Kolorów i papieru
- Kolaży i zdjęć
- Aktorstwa, śpiewu lub ruchu
- Poezji lub opowieści
- Wszystkich dostępnych materiałów

Co chcemy poznać:

1. Kilka imion uczestników
2. Jak się zachowują jako grupa
3. Anegdotę z Twoich lekcji z nimi

Bądź nieformalny i kreatywny! To ćwiczenie pozwala doświadczyć istoty edukacji nieformalnej w praktyce.

Czym jest Podsumowanie ?

Rola edukatora

Edukatorzy i nauczyciele powinni **pomagać uczniom przejść przez cykl uczenia się**, nie pozostawiając ich samych z doświadczeniem.

Kierowana refleksja

Proces systematycznej refleksji nazywany jest „**debriefingiem**” – to moment przetworzenia doświadczenia w wiedzę.

Przetwarzanie

„**Processing**” odbywa się poprzez umiejętnie zadawane pytania, które prowadzą od faktów do wniosków i zastosowań.

Bez debriefingu aktywność pozostaje tylko zabawą – dopiero świadoma refleksja przekształca doświadczenie w uczenie się. To kluczowy element edukacji nieformalnej, który odróżnia ją od spontanicznej aktywności.

Edukacja nieformalna to prawdziwy, trwający przez całe życie proces, w którym każdy człowiek nabywa postawy, wartości, umiejętności i wiedzę z codziennych doświadczeń oraz edukacyjnych wpływów i zasobów obecnych w jego środowisku.

**Finansowane przez
Unię Europejską**

projekt nr 2024-1-PL01-KA122-SCH-000204136

Nazwa projektu: EkonoKadra

Facylitator: Rola Nauczyciela

1

Odpowiedzi od grupy

Wszystkie odpowiedzi i wnioski powinny pochodzić od grupy uczestników, nie od facylitatora. Twoja rola to prowokowanie myślenia, nie dostarczanie gotowych odpowiedzi.

2

Przygotuj plan pytań

Bardzo ważne jest, aby przygotować szczegółowy plan pytań do prowadzonych aktywności. Pytania powinny być przemyślane i dostosowane do celów edukacyjnych.

3

Nie mieszaj etapów

Nie należy mieszać etapów cyklu uczenia się – każdy krok ma swoją funkcję. Przeskakiwanie bezpośrednio do wniosków pomija ważny proces refleksji.

4

Pytania otwarte

Stosuj pytania otwarte (na które nie można odpowiedzieć „tak” lub „nie”), które zachęcają do głębszej refleksji i dialogu między uczestnikami.

5

Odpowiedni czas

Zadbaj o odpowiedni czas na podsumowanie (debriefing). To najważniejsza część procesu uczenia się – nie spiesz jej i nie skracaj dla oszczędności czasu.

*Facylitator to nie źródło wiedzy, lecz **przewodnik po procesie odkrywania**.*